

Лідія Стефанишин

Івано-Франківська (Україна)

СПІВПРАЦЯ КООПЕРАТИВУ «УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО» ТА УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА ЗА КОРДОНОМ У 1920-30-ИХ РОКАХ

Жіночий промисловий кооператив «Українське Народне Мистецтво» [надалі – УНМ] розгорнув свою діяльність з вересня 1922 року у Львові і проіснував до початку Другої світової війни. Кооператив був створений з метою поширення виробів народного мистецтва серед найширшого загалу українського жіноцтва. З червня 1925 р. кооператив налагоджує видання «Нової хати», журналу для плекання домашньої культури, головним завданням якого були популяризування і збудження зацікавлення українського жіноцтва до народного мистецтва, його застосування у домашній обставі, одязі, білизні. Кооператив займався також виготовленням і продажем «стилевих» ручних робіт з використанням народних мотивів, продаючи матеріали (нитки та полотна) на ці роботи.

З метою пропагування народного мистецтва кооператив брав участь у різноманітних виставках не тільки на теренах Галичини, але і за кордоном, що сприяло збільшенню кількості замовлень та розширювало ринок збуту.

За кордоном (в Америці) вишивки збувала представниця кооперативу Стефанія Чижович. У 1928 році завдяки стараннями жіночого комітету Чикаго під проводом п. Баран виробу кооперативу побували на міжнародній виставці жіночих робіт в м. Чикаго (травень) та завдяки п. Юрковському з Нью-Йорку на виставках в кількох місцевостях біля Нью-Йорку. Співпрацювала з кооперативом, поширюючи журнал та вишивані вироби в Канаді, голова «Союзу Українок» Савеля Стецишин.

У серпні 1930 р. делегатки від кооперативу Стефанія Чижович та Лідія Бурачинська взяли участь в конгресі Міжнародної Жіночої Кооперативної Гільди у Відні, де налагодили контакти з іншими Жіночими Гільдами в сфері збуту виробів та підготовки до вступу кооперативу у склад міжнародної кооперативної організації.

З 5 по 15 липня 1931 р. в Данцігу кооператив УНМ з допомогою сестер Кульчицьких, кооперативу «Гуцульщина» в Косові та великої підтримки студентів Товариства «Основи» в Данцігу організували виставку українського народного мистецтва.

Безпосереднім успіхом попередніх виставок (в Нью-Йорку, Чикаго) було те, що Союз Українок Америки, бажаючи придбати вірцеву колекцію народного мистецтва для виставки в Чикаго доручив це завдання повністю кооперативу УНМ. Збірка народного мистецтва закуплена Союзом українок Америки стала основою для презентації народного мистецтва в українському павільйоні на Світовій Виставці в Чикаго в 1933 р. Після закриття виставки збірка залишилась у власності союзянок, слугуючи наочним посібником для пізнання культурної спадщини українців-емігрантів. Після Другої світової війни збірка поповнювалась експонатами-дарунками нової хвилі українських емігрантів, що стало поштовхом до створення професійного музею української культури в Нью-Йорку в 1976 р. Щоб ще раз підкреслити значущість збірки і повернутись в далекий 1933 р. Український Музей у Нью-Йорку організував виставку «Стежина в минуле: Українське мистецтво на Світовій Виставці в Чикаго 1933 року», що відбулась з 12 жовтня 2007 р. по 4 травня 2008 р.

Список основних джерел та літератури:

1. Бачинська М. Світова виставка в Чикаго / М. Бачинська // Народне мистецтво. – 2008. – № 1-2.
2. Макух-Павликовська І. «Українське народне мистецтво» у Львові / І. Макух-Павликовська // Нова хата. – 1929. – Ч. 7.
3. Підсумки Шікаго // Нова хата. – 1933. – Ч. 12.
4. По виставці українського нар. мистецтва в Данцігу // Нова хата. – 1931. – Ч. 9.

5. По загальних зборах кооперативи «У.Н.М.» // Нова хата. – 1931. – Ч. 11.

6. Стефанишин Л. Діяльність кооперативу «Українське Народне Мистецтво» в Галичині у 1920-30-их рр. / Л. Стефанишин // Народнознавчі зошити. – 2008. – № 5–6.